

КОРНІЄНКО Л. М., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lubov.korniienko@gmail.com

МОНІТОРИНГ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ З АФРИКАНСЬКОЇ ЧУМИ СВИНЕЙ В УКРАЇНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ ВЛАСНИКАМ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ БІОБЕЗПЕКИ У СВИНАРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Проведено епізоотологічний моніторинг спалахів африканської чуми свиней на території України за період з 2012 по вересень 2020 рр.. Детально вивчено: джерело збудника інфекції за АЧС, поширення цієї епізоотії серед домашніх та диких свиней за період неблагополуччя, фактори передачі вірусу серед сприйнятливих тварин. Встановлено основні чинники, що мають негативний вплив на цю епізоотію.

Надано практичні поради із запровадження біобезпеки, в господарствах різних форм власності, для попередження виникнення АЧС з врахуванням практичного досвіду різних країн – благополучних і неблагополучних з «африканки».

Ключові слова: африканська чума свиней, моніторинг, епізоотична ситуація, ризики виникнення, біобезпека.

Африканська чума свиней й понині лишається одним з найбільш небезпечних інфекційних захворювань свиней (вірус вражає не лише диких а й домашніх тварин цього виду), яке закінчується 100% смертністю захворілих.

АЧС не несе загрози життю та здоров'ю людей, але наносить вагомі економічні збитки власникам свиней. Виникнення захворювання призводить до того, що у радіусі 3 км, від осередку все свинопоголів'я, незалежно від стану здоров'я та приналежності, підлягає тотальному знищенню [3].

Вірус дуже небезпечний для усіх свиней, оскільки не піддається медикаментозному лікуванню або його профілактиці [5].

Вірус АЧС існував багато років в різних країнах Африки, викликаючи захворювання серед місцевих свиней. У 1903 р. значні епізоотії цього захворювання реєстрували серед різних вікових груп європейських порід свиней, яких завозили до Південної Африки (Кенія) для розведення. З 1957 р. перші спалахи АЧС почали реєструвати й у Європі (Португалії та Іспанії), перетворивши ці країни на ендемічні зони. Звідки інфекція поширилася до Франції, Італії, на Мальту, Кубу, Домініканську республіку, Бразилію та Гаїті [1].

Більше тринадцяти років – африканську чуму відмічали в різних областях РФ, Білорусії, Литви та Польщі. Нажаль і Україна не уникла поширення цієї інфекції, адже у 2017 р. її реєстрували в усіх областях нашої держави [1, 2, 4].

Мета досліджень – провести моніторинг та вивчити епізоотичну ситуацію з АЧС на території України, з першого зареєстрованого випадку – по вересень 2020 р. Встановити фактори передачі цього вірусу серед домашніх та диких свиней. Надати практичні поради фізичним та юридичним особам – власникам, як запобігти виникненню «африканки».

Результати досліджень: Хоча з африканською чумою свиней Україна знайома ще з 2012 р., усвідомлення того, що це катастрофа для галузі свинарства прийшло пізніше. Так, з 2015 р. поголів'я свиней в Україні скоротилось з 8 млн. голів до 5,5 млн на початок 2020 р. Вагомий вплив на розвиток галузі та скорочення кількості свиней мала й понині має африканська чума свиней. За результатами моніторингу встановлено, що африканська чума свиней – це проблема всіх власників свиней, без виключення [4, 6]. Кількість зареєстрованих спалахів цієї інфекції, за період неблагополуччя в Україні, наведені в таблиці 1.

Проведений моніторинг показав (табл. 1), що за останні 8 років в Україні уже зареєстровано 527 спалахів «африканки». Пік цієї інфекції зафіксовано у 2017 (163) та 2018 рр. (145 спалахів).

Таблиця 1 – Моніторинг спалахів АЧС в Україні з 2012 по 17.09. 2020 рр.

Роки неблагополуччя	Кількість спалахів	Серед домашніх свиней	Серед диких тварин	Інші інфіковані об'єкти
2012	1	1	–	–
2014	16	4	12	–
2015	40	34	5	1
2016	91	84	7	–
2017	163	119	38	6
2018	145	93	39	13
2019	53	35	11	7
На 17.09. 2020 р.	18	12	4	2
Всього по роках	527	382	116	29

У 2019 та 2020 рр. спостерігали незначне покращення епізоотичної ситуації. Якщо у 2014 р. вірус АЧС домінував серед диких свиней, то з 2015 р. більшого поширення він набув серед домашніх (382 або 72 %, від загальних показників захворюваності). Нами встановлено, що 92 % випадків із 382 було серед свиней власниками яких є фізичні особи. Така епізоотична ситуація підтверджує твердження, що спалахи АЧС серед домашніх свиней, це наслідок порушення вимог біобезпеки з утримання свиней в господарствах різних форм власності (на звичайних тваринницьких фермах та у дворах власників).

Первинною вимогою біобезпеки для свинарських господарств є: розділення території тваринницької ферми на дві зони: чисту (тваринницькі ферми з різним поголів'ям свиней, де доступ сторонніх осіб, транспорту, бродячих тварин тощо – повністю обмежений) та адміністративні приміщення. Обидві зони необхідно повністю огородити і не допускати між собою будь-які контакти, як тварин так і обслуговуючого персоналу. Розділяє ці зони функціонуючі: дезбар'єр та суворя система санпропускника (з постійним черговим). В'їзд та виїзд транспортних засобів дозволити після ретельної їх обробки та аерозольної дезінфекції ефективними засобами.

На усіх фермах запровадити вахтовий режим роботи для спеціалістів і обслуговуючого персоналу, попередньо заборонивши утримання свиней у власних господарствах. Забезпечити обслуговуючий персонал двома комплектами спецодягу та спецвзуття (організувати їх прання у санпропускнику). На вході до кожної ферми обладнати дезкілими, які щоденно заправляти деззасобами. Обладнати умивальники та душеві кабінки для всіх працівників свиноферми, забезпечити їх миючими та дезінфікуючими засобами. Організувати роботу їдалень і заборонити приносити домашню їжу на роботу. Постійно проводити навчання серед обслуговуючого персоналу та спеціалістів нижчої ланки. Забезпечити профілактичне карантинування завезених тварин (свиней 40 днів) під контролем державного інспектора.

Фізичним особам – власникам тварин обмежити контакт із будь-якими тваринами інших господарств. Якщо купують м'ясо чи сало на ринках, то відходи згодовувати свиням після кип'ятіння. Для догляду за тваринами мати окремий одяг. Періодично (2 рази на місяць) проводити у хлівах знищення гризунів, а в літній час ще й дезінсекцію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Держпродспоживслужба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vet.gov.ua
2. Інформаційне агенство Уніан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/agro/1108036-chem-grozit-ukraine-afrikanskaya-chuma.html>
3. Інструкції щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней.
4. Корнієнко Л.М. Вплив епізоотичної ситуації з африканської чуми свиней на розвиток галузі та біозахисту свинарських господарств в Україні / Л.М. Корнієнко // Науковий Вісник вет. медицини / Білоцерківський нац. аграр. ун-т. – 2017. – №1-2(133). – С. 142–148.
5. Недосєков В.В. Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: Навчальний посібник / В.В. Недосєков, В.В. Мельник, В.В. Макаров. – Херсон: Грінв Д.С., 2015. – 336 с.
6. Юрченко Оксана Ентузіасти «виросли»: / О. Юрченко // Прибуткове свинарство – 2020. – №4 (58). – С.18–20.